На 22.06.2020 г. в „Официален вестник на ЕС“ е публикуван Регламент (ЕС) 2020/852 на Европейския парламент и на Съвета от 18 юни 2020 година за създаване на рамка за улесняване на устойчивите инвестиции и за изменение на Регламент (ЕС) 2019/2088 (наричан тук за краткост „Регламент за таксономията“) като част от законодателната рамка, насочена към по-добро опазване на околната среда. Регламентът за таксономията е неотменна част от стратегията на ЕС за постигане на екологичните цели, която е поставена на централно място във всички основни политики през следващите години.

Непосредствената цел на регламента е да установи единни критерии за класифициране на инвестициите като устойчиви. Регламентът за таксономията обаче получава значително по-широко приложение в политиките на ЕС спрямо предмета и обхвата, които са предвидени в него. Закрепени са приоритетите на Съюза в областта на екологията, както и основни принципи как тези цели следва да бъдат постигани, като няма пречка установените критерии за устойчивост на инвестициите да се използват и за целите на механизми извън предвиденото в Регламента задължение за прозрачност на дейността на определени групи лица. Приети след 22.06.2020 г. актове вече препращат към стандартите, които Регламентът за таксономията предвижда, което дава повод да се очаква значението му само да нараства в бъдеще.

Следва да се отбележи, че с оглед на приемането им с регламент, установените критерии имат директен хоризонтален ефект, като се прилагат по отношение на всички лица на територията на ЕС и имат предимство пред националното право на държавите членки. Регламентът влиза в сила на двадесетия ден след публикуването му в „Официален вестник на ЕС“, т.е. от 12.07.2020 г., но за момента в сила са задълженията за органите на ЕС и държавите членки.

Както е споменато по-горе, Регламентът установява задължения и за ЕС, и за държавите членки при установяване на екологични изисквания по отношение на участниците на финансовите пазари и емитентите на финансови продукти или корпоративни облигации.

Адресати на конкретните задължения в Регламента са на второ място участниците на

CR legal DL 2018. Всички права запазени.

финансовите пазари, които предлагат финансови инструменти по смисъла на чл. 2 от Регламент (ЕС) 2019/2088 на Европейския парламент и на Съвета от 27 ноември 2019 година относно оповестяването на информация във връзка с устойчивостта в сектора на финансовите услуги.

На трето място, задължение да се съобразяват с изискванията, установени в Регламента за таксономията, освен това имат и дружествата, които извършват дейност в обществен интерес и имат повече от 500 служители или са дружество-майка на група от предприятия, които заедно отговарят на този критерий.

По същество Регламентът за таксономията задължава тези групи лица да се съобразяват с установените в него изисквания за маркиране на дадена инвестиция като „екологично устойчива“. Така се постига уеднаквяване на стандартите на всички държави членки в тази насока и се осигурява повече прозрачност в установяването кои инвестиции действително са насочени към постигането на екологичните цели на ЕС. Прозрачността се постига чрез конкретни задължения за посочените три групи адресати на Регламента, както следва:

– по отношение на държавите членки – установените критерии да залегнат като стандарти във всички изисквания към участниците на финансовите пазари или емитентите на финансови продукти или корпоративни облигации, предлагани на пазара като „екологично устойчиви“;

– участниците на финансови пазари и емитентите на финансови продукти или корпоративни облигации посочват информация за екологичната цел или цели съгласно Регламента за таксономията, които се преследват със съответната инвестиция; трябва да се предостави и описание как и до каква степен инвестицията е насочена към икономически дейности, които се класифицират като екологично устойчиви;

– предходното правило се прилага и към финансови продукти, които включват стимули за екологични характеристики, т.е. всички финансови продукти, които насърчават инвестиции в екологични сектори на икономиката;

– предприятията, които извършват дейност в обществен интерес и имат над 500

CR legal DL 2018. Всички права запазени.

служители, както и предприятията-майки на групи, които съвкупно отговарят на тези критерии, са задължени да публикуват информация в нефинансовите си декларации или в консолидираната си нефинансова декларация.

След уточняването на адресатите на Регламента и техните задължения, остава въпросът как се определя кои дейности са екологично устойчиви. В тази връзка Регламентът за таксономията установява изискване, съдържащо четири отделни критерия, които кумулативно трябва да са налице, а именно икономическата дейност:

– да допринася съществено за постигане на поне една от шестте формулирани в Регламента екологични цели;

– да не нанася съществена вреда на някоя от тези цели;

– да се осъществява при спазване на минимални гаранции за осигуряване и ненанасяне на вреда на правата на човека, включително основни конвенции на Международната организация на труда към ООН;

– да отговаря на техническите критерии за проверка на изискванията за всяка от конкретните цели, които са установени в делегирани регламенти, приети от Европейската комисия.

Посочените 6 цели са следните:

1. Смекчаване на изменението на климата.

2. Адаптиране към промените на климата.

3. Устойчиво използване и опазване на водните и морските ресурси.

4. Преход към кръгова икономика.

5. Предотвратяване и контрол на замърсяването.

6. Защита и възстановяване на биологичното разнообразие и екосистемите.

Вторият критерий – да не се нанася съществена вреда на някоя от тези цели – включва

CR legal DL 2018. Всички права запазени.

конкретни показатели, които са залегнали в Регламента и ще бъдат доразвити в законодателството на ЕС.

Третият критерий предполага да не се стига до значителна вреда върху принципите за защита на правата на човека, включително икономическите и социалните права.

На последно място, четвъртият критерий трябва да бъде конкретизиран в делегирани регламенти на Европейската комисия – по един за всяка от шестте екологични цели. Тези делегирани регламенти ще уточнят параметрите за установяване на спазването на изискванията за екологична устойчивост. Първите два от тях – по цели 1 и 2 – следваше да са приети до 31.12.2020 г., а другите до края на настоящата година. Досега Европейската комисия е одобрила само един проект на общ делегиран регламент по първите две цели, като в момента тече законодателна процедура по приемането му. Регламентът за таксономията започва да се прилага в пълния си обем за съответната цел едва когато има приет делегиран акт за нея.

В проекта на делегиран регламент, публикуван на 06.04.2021 г., се предвиждат конкретни критерии, които да служат за проверка на екологичната устойчивост на съответните дейности. За целта се правят връзки с досега действали стандарти – например в областта на строителството се поставя изискване да се спазват правилата за енергийна ефективност съгласно Директива 2010/31/ЕС на Европейския парламент и на Съвета от 19 май 2010 година относно енергийните характеристики на сградите. Поставените критерии обаче надхвърлят този конкретен въпрос, като включват също циркулацията на въздуха, ефекта на сградата върху глобалното затопляне през целия й жизнен цикъл, възможностите за разумно водопотребление, както и възможностите за повторна употреба на вложените в строителството материали след края на жизнения цикъл на сградата. Голяма част от тези правила вече съществуват и са установени в различни системи за устойчиво строителство като германската DGNB, американската LEED, английската BREEAM, френската HQE, японската CASBEE. В този смисъл делегираният регламент има за цел да обедини вече натрупания опит в сферата на устойчивите икономически дейности, да го систематизира и да даде ясни критерии за оценка на проектите, които ще търсят сертифициране като устойчиви. Ако делегираният регламент бъде приет, за първите две цели може да се очаква, че

CR legal DL 2018. Всички права запазени.

задълженията за публикуване на информация ще започнат да се прилагат от 01.01.2022 година. За другите цели прилагането на това задължение ще зависи от това кога са приети другите делегирани актове.

Регламентът за таксономията се свързва с редица други екологични инициативи на ЕС – например правилата за еко-етикетиране. Освен това принципът да не се вреди на основните цели е залегнал в Регламент (ЕС) 2021/241 на Европейския парламент и на Съвета от 12 февруари 2021 година за създаване на Механизъм за възстановяване и устойчивост, като спазването на този принцип е изискване за одобряване на проектите, предложени от държавите членки в рамките на техните планове за възстановяване и устойчивост. Този принцип освен това е включен и в документите за Рамковата научноизследователска програма „Хоризонт Европа“.

Въпреки забавянето при приемането на делегираните регламенти, предвидени в Регламента за таксономията, може да се очаква, че в бъдеще създадената рамка за оценка на екологично устойчиви икономически дейности ще придобива все по-голямо значение.

CR legal DL 2018. Всички права запазени.